

МЕШОВИТА ГРАЂА - MISCELLANEA
Књ. XXXVI
УДК: 327.39(=16):061.23(47)“188/189“(093)
стр. 275-288

Јована Блажић Пејић

**ПРЕДЛОГ О ОСНИВАЊУ
СЛОВЕНСКОГ ДРУШТВА УЗАЈАМНЕ
ПОМОЋИ У МОСКВИ
ИЗ 1889. ГОДИНЕ**

Јована БЛАЖИЋ ПЕЈИЋ*

Историјски институт
Београд

**ПРЕДЛОГ О ОСНИВАЊУ
СЛОВЕНСКОГ ДРУШТВА УЗАЈАМНЕ ПОМОЋИ У МОСКВИ
ИЗ 1889. ГОДИНЕ****

Апстракт: Приложени документ сведочи о покушајима који су осамдесетих година XIX века постојали везано за обнову некадашњег Московског словенског друштва. Писмо, уз које је приложен и пројекат устава, група Словена који живе у Москви, окупљена око Ђорђа Петрановића, децембра 1889. године, упутила је митрополиту Михаилу. Оно представља предлог да се у Москви оснује Словенско друштво узајамне помоћи. Иницијатива је тада прошла без успеха. Међутим, пет година касније, децембра 1894. године, Московско словенско друштво узајамне помоћи званично је почело са радом.

Кључне речи: Московско словенско друштво, словенофилство, Московско словенско друштво узајамне помоћи, митрополит Михаило, Владимир Андрејевић Долгоруков, Русија.

Берлински конгрес и затварање Московског словенског друштва, августа 1878. године, представљали су пораз за руско словенофилство, те осамдесете и деведесете године XIX века, означиле су године „преживљавања“ словенофилског покрета и доба опадања интереса руског друштва за словенски свет. Иако се центар словенофилства сада преселио у Петроград, где је наставило са радом Петроградско словенско друштво, које се изјаснило као неполитичка друштвена организација,

* jovana.blazic@iib.ac.rs

** Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Европа и Срби (1804–1918): подстицаји и искушења европске Модерне* (Ев. бр. 177031).

ограничена на добротворство,¹ у неколико наврата, у току девете деценије XIX века, руски словенофили и њима блиски, настојали су да обнове некадашње Московско словенско друштво.

Најпре, поставило се питање старања о српским и бугарским питомцима у Русији. Фебруара 1879. године, Платон Андрејевич Кулаковски, распитивао се код Ивана Сергејевича Аксакова, да ли ће Московско словенско друштво бити обновљено. Истакао је да је потребно, да приликом слања Срба на школовање у Русију, врше селекцију, траже сведочанства о завршеном школовању и препоруке, како не би долазили у непријатне ситуације.² Иако је, тада нижегородски генерал-губернатор, гроф Николај Павлович Игњатијев поднео захтев за оснивање 1879. године,³ тек децембра 1889. године, као одељење Петроградског словенског друштва, основано је Попечитељство за Словене који се школују у Москви. Оно је основано као друштвена организација за пружање помоћи Словенима који се школују у московским образовним установама, у циљу развоја словенске узајамности и духовног јединства Словена са Русијом.⁴ За првог председника, јануара 1890. године, изабран је кнез Николај Петрович Мешћерски.⁵ Везано за послове Попечитељства, митрополит српски Михаило, обраћао се старом познанику, словенофилу Дмитрију Фјодоровичу Самарину⁶, тада члану

¹ Више о Петроградском словенском друштву: З. С. Ненашева, *Славянские общества в России в последней четверти XIX в.*, Балканские исследования 16. Российское общество и зарубежные славяне XVIII – начало XX века: материалы международной научной конференции „Россия и славяне XVIII – 1918 г.“ (Москва, 25–27 июня 1991 г.), редактор Л. П. Лаптева, Москва 1992, 33–44.

² П. А. Кулаковски – И. С. Аксаков, *Београд, 14. фебруар 1879.* Русские о Сербии и Сербх (архивные свидетельства), II, составил А. Л. Шемякин, Москва 2014, 121–123.

³ Н. П. Игњатијев – Александр II, *6. децембар 1879.* Москва–Србија, Београд–Русија: документа и материјали. Друштвено–политичке и културне везе 1878–1917, III, приредили А. Л. Шемјакин, Е. В. Иванова, М. Перишић, А. Тимофејев и Г. Милорадовић, Москва – Београд 2012, 249–250.

⁴ Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки (далее: НИОР РГБ), Ф. 278, П. 13, Ед. хр. 2, Л. 1–1 об. *Попечительство за Словене који се школују у Москви Петроградског словенског добротворног друштва, Москва.*

⁵ Николај Петрович Мешћерски (1829–1901), тајни саветник и дворски службеник, од 1874. до 1880. године управник Московског школског округа.

⁶ Дмитриј Фјодорович Самарин (1827–1901), руски публициста, словенофил. Рођен је као други син од укупно четворо деце у породици пуковника и дворске даме руске царице Марије Фјодоровне. По узору на свог старијег брата Јурија, по

Савета Попечитељства.⁷ Митрополит Михаило сматрао је Попечитељство за „веома корисно и потребно у Москви“, и старешину Српског подворја у Москви, архимандрита Кирила (Јовичића) препоручио за учествовање у његовом раду.⁸ Није му се обраћао само везано за просвету, већ и за помоћ Ђорђу Генчићу, везано за трговачке односе две земље, и то поручујући: „Време је да се зближимо и да се ослободимо швапског монопола“.⁹ Године 1896. Дмитриј Самарин је и званично преузео дужност председника Попечитељства. Попечитељство за Словене који се школују у Москви опстало је све до почетка друге деценије XX века, када је октобра 1912. године ушло у састав новооснованог Московског словенског комитета, које је основано при Српском подворју у Москви.

Истовремено, у време оснивања Попечитељства за Словене који се школују у Москви, децембра 1889. године, група Словена, окупљена око Ђорђа Петрановића, поднела је захтев за оснивање друштва које би окупило московске Словене, о чему управо говори приложени документ. Иницијатива се односила на обнављање Московског словенског друштва, и као таква, није била прва.¹⁰ Она је проистекла, из веровања да политичка питања више не могу бити препрека, с обзиром на „измењене погледе везано за словенску ствар“ и веровања да ће овога пута руске власти њихово друштво „примити са симпатијама“. Како су сами тврдили, њихов окидач није била смена на српском престолу, постављање малолетног

свршетку студија на Московском универзитету, Дмитриј приступа словено-филском кружоку. Истицао се текстовима у којима је заступао интересе племства и штитио интересе словенофилства. Позната је његова брошура „Поборник вселенской правды“ у којој је осудио Владимира Сергејевича Соловјева да је у књизи „Очерки из истории русского сознания“ погрешно изложио учење словенофила. Објавио је сабрана дела Јурија Самарина и, као говорник, учествовао у раду Московског земства: *Самарин Дмитрий Фёдорович, Славянофилы. Историческая энциклопедия*, Москва 2009, 473.

⁷ Године 1890. молио га је да помогне ученику сликарске школе, Милутину Марковићу, да настави школовање: НИОР РГБ, Ф. 265, К. 193, Ед. хр. 48, Л. 5–6 об. *Митрополит Михаило – Д. А. Самарин, Београд, 18. септембар 1890.*

⁸ НИОР РГБ, Ф. 265, К. 193, Ед. хр. 48, Л. 9. *Митрополит Михаило – Д. А. Самарин, Београд, 22. март 1891.*

⁹ НИОР РГБ, Ф. 265, К. 193, Ед. хр. 48, Л. 13–13 об. *Митрополит Михаило – Д. А. Самарин, [1891].*

¹⁰ Познато је да је јуна 1885. године подношен предлог, који се такође завршио неуспехом: А. Л. Шемякин, *По стопам С. А. Никитина („славянская Москва“ и Сербия в 1878–1917 гг.)*, Славяне и Россия: к 110–летию со дня рождения С. А. Никитина: Сборник статей, отв. редактор И. В. Чуркина, Москва 2013, 592–593.

Александра за краља, уместо кога је владало Намесништво, као ни склопљени династички бракови, венчања кћерки црногорског књаза Николе, Милице и Стане Петровић и чланова руске царске породице, већ „њихово дубоко убеђење да све невоље Словена проистичу од њихове међусобне мржње“, а да је она далеко погубнија „у заразnoj немачкој атмосфери“. Њихово решење било је оснивање центра у Москви, где би Словени који живе у Москви и они који у њу долазе, могли наћи подршку и евентуалну помоћ. С тим у вези, саставили су и пројекат устава, према коме, тзв. Словенско друштво узајамне помоћи, има за циљ помагање Словена у Москви, у виду савета, помоћи око посла, новчане помоћи и помоћи деци без родитеља или деци сиромашних родитеља. Дмитриј Иванович Иловајски, руски историчар и професор, подржао је њихов предлог и саветовао, да се за помоћ око усвајања устава обратe уреднику листа „Московские ведомости“. Уредник листа, Сергеј Александрович Петровски, устав и исписе из писама српског митрополита Михаила, који је иначе подржао ову иницијативу, проследио је управнику канцеларије московског генерал-губернатора Владимиру Константиновичу Истомину, који му је пренео да московски генерал-губернатор вероватно неће имати ништа против овог предлога, али да би било добро да му митрополит Михаил напише писмо. Стога, у нади да његова реч може користити „нашој општој ствари“, с обзиром на репутацију коју ужива у Русији, и с обзиром на поштовање које према њему има московски генерал-губернатор кнез Владимир Андрејевич Долгоруков, ова група Словена замолила је митрополита Михаила за помоћ. Иако су веровали да руска влада неће имати ништа против, с обзиром на „потпуно одсуство политичких циљева“, по обраћању кнеза Долгорукова, министар унутрашњих послова, Иван Николајевич Дурново, одбио је да одобри оснивање Словенског друштва узајамне помоћи у Москви.

Устав Московског словенског друштва узајамне помоћи одобрен је од стране министра унутрашњих послова априла 1893. године. Тачно пет година после горепоменуте иницијативе, децембра 1894. године, као организација за помагање Словена који стално или привремено бораве у Москви, Московско словенско друштво за узајамно помагање отпочело је и званично са радом.¹¹ За првог председника изабран је словенофил, Аполон Аполонович Мајков, који се након само годину дана повукао и своје место понудио старешини Српског подворја у Москви, архимандриту

¹¹ *Московско словенско друштво узајамне помоћи – Велики кнез Сергеј Александрович, Москва, 27. октобар 1897.* Москва–Србија, Београд–Русија: документа и материјали. Друштвено–политичке и културне везе 1878–1917, III, 95–98.

Кирилу. Иако су се у штампи истицале његове заслуге око оснивања,¹² архимандрит Кирил није прихватио место председника,¹³ већ потпредседника, док је за новог председника постављен ректор Московске конзерваторије, Василиј Иљич Сафонов. Ђорђе Петрановић изабран је за члана Савета. Како је интересовање за ово друштво опадало и чланова остајало све мање, убрзо су решили да измене устав.¹⁴ Децембра 1897. године, „веома капитални, тешки и опширни посао завршен је за словенску ствар“, у виду састављања новог устава који је поднет московском генерал-губернатору, Великом кнезу Сергеју Александровичу. Све заслуге око новог устава приписиване су архимандриту Кирилу.¹⁵ Они су тражили да се друштво преименује у Словенско друштво за помагање, као и да добију право да имају своје гласило ради ширења славистике, затим, право да отварају своја одељења у земљи и иностранству, да организују предавања из области историје, књижевности и језика, право да отворе Словенски музеј у Москви и др.¹⁶ Године 1899. Министарство унутрашњих послова потврдило је нови устав.¹⁷ Од тада, Московско словенско друштво за помагање шири делокруг рада, али задржава добротворни карактер, што се почетком новог века мења, за време председника, официра у пензији, Артура Ивановича Череп Спиридовича.¹⁸ Краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, митрополит Михаило, касније и архимандрит Кирил, били су почасни чланови Московског словенског друштва за помагање.¹⁹

¹² *Босанска вила* 22, Архимандрит Кирило, бивши настојатељ краљевско–српског подворја у Москви, 30. новембар 1898.

¹³ *Архимандрит Кирил – А. А. Мајков, Москва, 3. јануар 1896.* Москва–Србија, Београд–Русија: документа и материјали. Друштвено–политичке и културне везе 1878–1917, III, 94–95.

¹⁴ А. Л. Шемякин, *нав. дело*, 597.

¹⁵ Архив Србије (даље: АС), Поклони и откупи (даље: ПО), 31/201. *Ф. Гурин – Митрополит Михаило, 18. новембар 1897.*

¹⁶ *Московско словенско друштво узајамне помоћи – Велики кнез Сергеј Александрович, Москва, 27. октобар 1897.* Москва–Србија, Београд–Русија: документа и материјали. Друштвено–политичке и културне везе 1878–1917, III, 95–98.

¹⁷ Према новом уставу, осим указивања моралне и материјалне помоћи, Друштво је било дужно да шири славистику и подржава сарадњу са словенским земљама у области науке, књижевности и уметности: *Вологодские ведомости* 195, 11 септембра 1899.

¹⁸ *Велики кнез Сергеј Александрович – В. К. Плеве, 7. јун 1903.* Москва–Србија, Београд–Русија: документа и материјали. Друштвено–политичке и културне везе 1878–1917, III, 102–103.

¹⁹ *Московско словенско друштво узајамне помоћи – Велики кнез Сергеј Александрович, Москва, 27. октобар 1897.* Москва–Србија, Београд–Русија: документа и материјали. Друштвено–политичке и културне везе 1878–1917, III, 95–98.

Приређени документ похрањен је у Архиву Српске православне цркве у Београду, као део Збирке митрополита српског Михаила (Јовановића), која је за истраживаче дуго година била недоступна. Сачуване су две кутије архивске грађе и мањи корпус писама. Приложени документ чува се у првој кутији.²⁰ Приликом приређивања, настојали смо да интервенције сведемо на најмању могућу меру. Најчешће су додавани интерпункцијски знаци и скраћено написане речи допуњене у угластим заградама. Припрема текста за приређивање вршена је у складу са правилима савременог руског језика и важећег правописа.

Ваше Высокопреосвященство!

С великою радостью прочитали мы письма Ваши от 28 июля и 25 октября с[его] г[ода], адресованные на имя одного из наших земляков.

Скромный труд и горячее желание наше соединить здешних славян в одно целое почерпает новую силу в сознании, что светлая Ваша личность одобряет и благословляет начатое нами благое дело.

Мы желаем осуществить на деле идею христианской любви к ближнему. Предметом наших попечений будут нуждающиеся единокровные братья наши славяне.

Сначала нас тревожило сомнение, что по политическим соображениям могут встретиться в решающих сферах препятствия к достижению намеченной нами цели. Но теперь некоторые утешительные факты последнего времени подают нам основательную надежду что при изменившемся в нашу пользу взгляде на славянское дело наше предприятие не возбудит более подозрения, а будет встречено с надлежащим сочувствием.

Конечно, для осуществления наших предположений мы не ждали, чтобы в Сербии совершился политический переворот,²¹ или чтобы

²⁰ Архив Српске православне цркве (даље: АСПЦ), Збирка митрополита српског Михаила (Јовановића), кутија 1.

²¹ Марта 1889. године српски краљ Милан Обреновић абдицирао је у корист свог малолетног сина, краља Александра Обреновића. Вршење краљевске власти припало је тзв. Трећем намесништву, кога су чинили Јован Ристић, Јован Белимарковић и Коста Протић.

черногорские княжны вошли в русский царствующий дом;²² нет, нашим главным двигателем было и есть то глубокое убеждение, что почти вся беда славян происходит от страшной между ними розни, обусловленной присущим нам узким эгоизмом, порождающим, в свою очередь, пассивность и неотзывчивость на братское горе. Сей порок наш становится тем более губительным среди окружающей нас заразной немецкой атмосферы. Вековой враг славянства только и силен благодаря несогласию нас братьев.

Поэтому, дабы хоть отчасти исправить эти наши недостатки, мы сочли необходимым основать здесь, в Москве, центр, где бы мы и приезжающие с родины братья нашли точку опоры и нужную помощь. Существование крепко сближающей нас связи может и должно принести плоды, соответствующие надеждам нашим.

А теперь имеем честь довести до сведения Вашего Высокопреосвященства следующее.

После нескольких собраний мы общими силами и советом выработали устав. В собраниях наших иногда присутствовал и Его Превосходительство Д. И. Иловайский²³ (историк), который теплою своею речью одобрил нас продолжать доброе дело и посоветовал сблизиться с редактором²⁴

²² Кћерке црногорског књаза Николе Петровића, Милица и Стана, августа 1889. године, у две одвојене церемоније, склопиле су бракове са члановима руске царске породице. Милица, Велика кнегиња Милица Николајевна Романова (1866–1951), била је супруга Великог кнеза Петра Николајевича Романова (1864–1931), сина Великог кнеза Николаја Николајевича и унука руског цара Николаја I. Стана, познатија као Анастасија Николајевна (1868–1935), прво је била удата за херцега Георгија (Јурија) Максимилиановича Романовског (1852–1912), сина Велике кнегиње Марије Николајевне и унука цара Николаја I, а затим, након развода, 1907. године удала се за сестриног девера, Великог кнеза Николаја Николајевича Романова. Више о томе: Н. Г. Струнина, *Милица Николаевна и Анастасија Николаевна Романовы: от черногорских княжон до великих княгинь при дворе Николая II*, Известия Самарского научного центра Российской академии наук 5 (2013) 36–42.

²³ Дмитриј Иванович Иловајски (1832–1920), руски историчар, професор Правног факултета Московског универзитета и уредник листа „Кремь“ (1897–1916). Био је члан Попечительства за Словене који се школују у Москви и члан Словенског друштва узајамне помоћи: *Иловайский Дмитрий Иванович*, Славянофилы. Историческая энциклопедия, 234–235.

²⁴ Сергеј Александрович Петровски (1846–1917), правник, професор Правног факултета Московског универзитета, уредник „Московские ведомости“ (1887–1896).

«Московских ведомостей»²⁵, как человеком, который, в свою очередь, может указать нам компетентную особу, могущую содействовать утверждению нашего устава.

Впоследствии редактор «Московских ведомостей» присутствовал на одном из последних наших собраний и, попросив у нас устав и копию с выписок из писем Вашего Высокопреосвященства, касающихся нашего дела, отправился к управляющему канцелярию г[осподи]на генерал-губернатора, к Его Превосходительству г[осподи]ну Истомину²⁶, который спустя два дня передал редактору Моск[овских] ведомостей, что Его Сиятельство, по всей вероятности, не прочь видеть подобное общество в Москве; но он, Истомин, полагает, что если бы Ваше Высокопреосвященство написали письмо к Его Сиятельству князю Владимиру Андреевичу Долгорукову²⁷, то за успех можно бы ручаться.

Вот как стоит наше дело сегодня. После всего вышесказанного мы едва ли ошибаемся, думая, что правительственные лица не прочь видеть в центре России общество славян, иначе едва ли они так предупредительно относились бы к нашей просьбе. Впрочем, это наше личное мнение.

Владыко! Цветок, посаженный нами, требует ухода опытной руки вертоградаря. А к кому же во всем славянском мире прибегнуть, как не к Вам? К Вам, которого будет знать история и прославлять ещё наше потомство! Популярность, которою Вы пользуетесь в России, а также глубокое уважение к Вам Его Сиятельства князя Владимира Андреевича Долгорукова, да притом совершенное отсутствие политических целей

²⁵ „Московские ведомости“ (1756–1917), до 1909. године издање Московског университета. Од 1859. године, излазиле су свакодневно у Москви.

²⁶ Владимир Константинович Истомин (1848–1914), државни чиновник и писац. До 1883. године био је управник канцеларије московског генерал-губернатора, затим, директор економског одељења Московских сиротишта под управом царице Марије Фјодоровне, па, након тога, поновно управник канцеларије московског генерал-губернатора (1887–1904). Од 1893. био је гофмејстер двора. Био је почасни члан Московског словенског друштва узајамне помоћи.

²⁷ Владимир Андрејевич Долгоруков (1810–1891), руски кнез, генерал-ађутант, генерал коњице, московски генерал-губернатор (1865–1891). Био је добро познат у Србији. Године 1872. био је руски представник на прослави пунолетства кнеза Милана Обреновића. Његов брат, Василије Андрејевич Долгоруков, по налогу руског цара Николаја I, боравио је у Србији 1837. године. За време српско-турских ратова (1876–1878), Владимир Андрејевич Долгоруков, истакао се у прикупљању прилога у корист српског народа: НИОР РГБ, Ф. 553, К. 2, Ед. хр. 38, Л. 1–1 об. *Архимандрит Сава (Грбовић) – В. А. Долгоруков, 14. април 1879.*

Предлог о оснивању Словенског друштва узајамне помоћи у Москви из 1889. године

нашего общества дает нам повод уповать, что слово Ваше непременно принесет пользу нашему общему делу.

Высокопреосвященный Владыко! Да продлит Господь Бог дни Ваши на славу и пользу всего славянства!

Примите земный поклон из далекой страны от глубоко уважающих Вас братьев-славян.

Москва, 26 ноября 1889 года.

Э. В. Черный (Словак)

И. Ф. Збраславский (Чех)

Владимир Феденский (Галичанин)

Матвей Даек (Далматинец)

Иван Петкович (Серб)

Георгий Петранович

При сем Проект Устава

ПРОЕКТ УСТАВА

Славянского взаимно-вспомогательного общества в Москве

Цель Общества

§ 1.

Оказывать помощь нуждающимся славянам проживающим в Москве. Помощь эта может состоять:

- а. в совете или приискании занятий славянам, приезжающим в Москву,
- б. в денежном пособии,
- в. в поддержке, оказываемой сиротам и детям бедных славянских родителей.

Состав Общества

§ 2.

Общество состоит из:

- а. почетных членов,
- б. действительных членов и
- в. членов благотворителей.

§ 3.

Почетными членами могут быть выбраны общим собранием лица, оказавшие особенное содействие целям Общества.

§ 4.

Действительными членами Общества могут состоять совершеннолетние лица славянского происхождения всех сословий, изъявившие готовность участвовать в трудах Общества и уплачивать ежегодно членский взнос в размере не менее шести рублей. Утверждение в звании действительного члена зависит от общего собрания по представлению Совета.

1. Примечание: Первый год, независимо от членского взноса, каждый вновь поступающий в члены Общества вносит одновременно десять рублей для образования основного капитала.

2. Примечание: Члены, не сделавшие к установленному сроку годового взноса, лишаются права голоса в общих собраниях впредь до

уплаты, но сохранијут право сделать означенный взнос в течение года. По истечении же сего времени они признаются выбывшими из Общества.

§ 5.

Членами благотворителями признаются лица всех сословий, которые пожертвуют в пользу Общества одновременно, или в несколько раз в общей сложности не менее 50 рубл[ей].

§ 6.

Как почетные, так и действительные члены на собраниях Общества пользуются одинаковым правом голоса.

Средства Общества

§ 7.

Средства Общества состоят:

- а. из одновременных и ежегодных членских взносов,
- б. из пожертвований благотворителей.

§ 8.

Образующийся согласно § 4. 1. примеч[анию], из одновременных членских взносов по десять рублей основной капитал, составит неприкосновенный фонд, имеющий пополняться отчислением 20% из всех поступающих в распоряжение Общества сумм. Этот капитал обращается в % правительством гарантированные бумаги, которые должны храниться в государственном банке; росписки же последнего должны сберегаться казначеем Общества. Оставшийся из поступавших сумм за покрытием расходов и отчислением 20% в основной капитал, излишек образует запасный фонд.

Порядок Общества

§ 9.

Делами Общества заведуют общие собрания и Совет. Общие собрания состоят из действительных и почетных членов, явившихся в заседание Общества по предварительному извещению. В Совете участвуют должностные лица Общества и три члена, выбираемые общим собранием.

§ 10.

Как общие собрания, так и заседания Совета созываются председателем Общества. За отсутствием единогласного постановления в общих собраниях и Совете, дела решаются простым большинством наличных голосов; причем, в случае равенства, голос председательствующего дает перевес.

Общие Собрания

§ 11.

Общие собрания бывают обыкновенные и чрезвычайные.

В обыкновенных общих собраниях, происходящих ежегодно в январе месяце:

- а. избирается председатель и другие должностные лица Общества (§ 9.), а также три члена Совета и два к ним кандидата,
- б. рассматриваются годовые отчеты о деятельности Общества,
- в. рассматриваются и утверждаются сметы доходов и расходов на будущий год,
- г. утверждаются в своем звании вновь предложенные члены,
- д. обсуждаются и разрешаются все доходы Совета по делам Общества, по предварительном рассмотрении их в Совете и с его заключением,
- е. избираются три члена ревизионной Комиссии для поверки всех сумм и приходно-расходных книг Общества.

§ 12.

Чрезвычайные общие собрания оказываются для обсуждения не терпящих отлагательства важных дел.

Совет Общества

§ 13.

- а. заведует всеми текущими делами, производит расходы, разрешенные общим собранием, расходует также на пособия, не терпящие отлагательства, суммы в размере заранее определенном в общих собраниях,
- б. составляет годовые отчёты, проверяет приходно-расходные книги и кассу, находящиеся у казначея, производит выдачу членских билетов и ведет списки членам Общества,
- в. рассматривает все предложения, делаемые членами Общества, и со своими заключениями представляет их на обсуждение общего собрания.

§ 14.

Все сношения Общества производятся чрез Совет за подписью председателя или его товарища и скрепою секретаря.

§ 15.

Должностне лица (см. § 9.) в Обществе состоящие в то же время членами Совета суть:

- а. председатель (он же председательствует и в общих собраниях)
- б. товарищ его
- в. секретарь
- г. казначей и
- д. библиотекарь. Все они, равно как и остальные три члена Совета с двумя кандидатами, избираются на три года в общих собраниях.

§ 16.

В случае выбытия до срока новых выборов кого-либо из должностных лиц Общества, обязанности его переходят на одного из трёх членов Совета по старшинству избрания.

Права Общества

§ 17.

Славянское взаимно-вспомогательное общество имеет печать с изображением своего наименования. Общество имеет право выдавать своим почетным членам дипломы на это звание – действительным членам билеты.

Закрытие Общества

§ 18.

Если по каким-либо обстоятельствам Общество прекратит свою деятельность, то весь денежный его капитал поступит в собственность С[ан]кт Петербургского славянского благотворительного общества²⁸.

АСПЦ, Митрополит Михаило, кутија 1.

²⁸ Петроградско словенско друштво, основано је 1868. године као одељење Московског словенског комитета, и формално, као такво, деловало је све до 1877. године, када и званично постаје самостално. Након затварања Московског словенског друштва, августа 1878. године, на себе преузима све његове послове, углавном, старање о словенским питомцима у Русији, старање о породицама руских добровољаца и сл. Маја 1888. године за председника Петроградског словенског друштва изабран је гроф Николај Павлович Игњатијев.

Jovana BLAŽIĆ PEJIĆ

**PROPOSAL OF THE ESTABLISHMENT OF THE MOSCOW
SLAVIC MUTUAL AID SOCIETY IN 1889**

Summary

The Congress of Berlin and the closing down of the Moscow Slavic Benevolent Society struck a blow to Russian Slavophilism, so the 1880s and the 1890s were decades during which the Slavophile movement struggled to “survive”. Although the centre of Slavophilism had now moved to Saint Petersburg, where the Saint Petersburg Slavic Benevolent Society now continued its work, during the 1880s, at several intervals, propositions were made for the restoration of the former Moscow Slavic Benevolent Society. For political reasons, those initiatives were unsuccessful. In 1889, the Ministry for Slavs Educated in Moscow was established and it was only in 1894 that the Slavic Mutual Aid Society was founded. The prepared document testifies to the initiative that was born five years before the foundation itself – that a Slavic Mutual Aid Society should be formed in Moscow. A group of Slavs in Moscow, who made that proposition, composed a draft constitution of the society and asked Metropolitan Mihailo to assist them in the establishment process. The submitted document is treasured in the Archive of the Serbian Orthodox Church in Belgrade.

Keywords: Moscow Slavic Benevolent Society, Slavophilism, Moscow Slavic Mutual Aid Society, Metropolitan Mihailo, Vladimir Andreyevich Dolgorukov, Russia.

Чланак примљен: 30. 04. 2015.

Чланак коначно прихваћен за објављивање: 03. 06. 2015.